

UCHWAŁA NR.....
RADY GMINY CIASNA

z dnia

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej
i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Ciasna na lata 2025-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025.poz.1153) oraz art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673)

uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Ciasna na lata 2025-2030 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Traci moc uchwała Nr LII/351/10 Rady Gminy Ciasna z dnia 28 października 2010 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

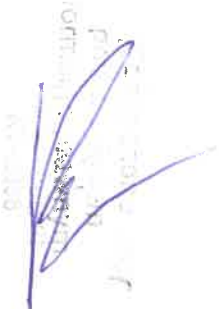
§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ciasna

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

W Ó J T
mgr inż. Zdzisław Kulej

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2025-2030**

Ciasna 2025

WSTĘP	3
ROZDZIAŁ I	4
1. PRAWNE ASPEKTY PRZEMOCY DOMOWEJ	4
ROZDZIAŁ II	6
1. OBLICZA PRZEMOCY DOMOWEJ -DEFINICJE, TERMINOLOGIA.....	6
2. FORMY PRZEMOCY	8
3. CZYNNIKI RYZYKA PRZEMOCY DOMOWEJ	9
4. MECHANIZMY PRZEMOCY DOMOWEJ	10
5. FAZY PRZEMOCY	13
ROZDZIAŁ III	15
PRZEMOC DOMOWA W KONTEKŚCIE DZIAŁAŃ ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO	15
ROZDZIAŁ IV	21
CHARAKTERYSTYKA GMINY CIASNA	21
ROZDZIAŁ V	22
DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE CIASNA	22
Problem przemocy - diagnoza	23
PODSUMOWANIE DIAGNOZY	33
Analiza SWOT.....	36
ROZDZIAŁ VI	39
1. CELE PROGRAMU	39
2. DZIAŁANIA W RAMACH PROGRAMU	39
3. REALIZATORZY PROGRAMU.....	40
ROZDZIAŁ VII	41
1. MONITORING.....	41
2. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	41
3. ZAKOŃCZENIE	41

WSTĘP

Przemoc domowa jest niebezpiecznym zjawiskiem o charakterze społecznym, psychologicznym, fizycznym i kryminogennym. Przez lata akceptowana, uważana za jedno z narzędzi wychowawczych czy budujących relację w rodzinie, dziś uznana za przestępstwo i powszechnie potępiana.

Przemoc we współczesnym świecie jest zjawiskiem coraz bardziej widocznym i niepokojąco narastającym. Prawie każdego dnia znajdujemy doniesienia w mediach o krzywdach wyrządzonych ludziom, o maltretowaniu słabszych – dzieci, osób starszych, o znęcaniu się nad najbliższymi, najczęściej członkami rodziny lub wspólnie zamieszkalymi osobami. Obecnie przemoc atakuje nas też z filmów, gier komputerowych, a nawet bajek. Przemoc zatacza coraz szersze kręgi, może dotknąć każdego, niezależnie od pozycji społecznej oraz roli, jaką pełni w danej strukturze. Szczególną kategorią przemocy jest przemoc domowa, przemoc stosowana w stosunku do osób najbliższych lub wspólnie zamieszkałych lub takich, między którymi były lub są relacje o wysokim ładunku emocjonalnym.

Dom winien kojarzyć nam się wszystkim z ciepłem, przystanią, bezpieczeństwem a nie miejscem upokorzenia i traumy. Budowanie poczucia bezpieczeństwa w dzieciach należy do rodziców i to oni w dużym stopniu odpowiadają za to czy młody człowiek czuje się wartościowy i potrzebny. Jeśli w rodzinnym domu spotyka się z fizycznym upokorzeniem, psychicznym naciskiem czy zaniedbaniem wówczas cały proces rozwoju jego osobowości może być zachwiany i nieprawidłowy.

Niniejszy dokument nazwany „Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Wspierania Osób Doznających Przemocy Domowej” ma stanowić kompendium wiedzy definiującej zjawisk przemocy domowej a przede wszystkim dawać konkretne rozwiązania pozwalające na ograniczenie tego silnego, negatywnego zjawiska. Zjawisko przemocy domowej jest poważnym problemem społecznym, który wpływa na zdrowie, bezpieczeństwo i funkcjonowanie osób dotkniętych przemocą. Gmina Ciasna, mając na celu poprawę jakości życia mieszkańców, opracowuje i wdraża działania lokalne wpisujące się w ramy Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

ROZDZIAŁ I

1. PRAWNE ASPEKTY PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc domowa od dawna w świetle legislatury całego świata uważana jest za przestępstwo i zgodnie z tym stosownie traktowana przez kodeks karny.

Jednocześnie, mimo oczywistych zapisów prawnych i świadomości konsekwencji stosowania przemocy domowej jest to jedno z najczęściej popełnianych przestępstw. Wynika to prawdopodobnie z faktu, że przez lata a nawet wieki przemoc domowa mieszkła w wielu domach, była powszechnie stosowanym narzędziem wychowawczym czy regulującym relacje. Głębokie osadzenie w tradycji nadaje zjawisku przemocy domowej rangę „pół przestępstwa” i pozwala często traktować sytuacje przemocowe jako incydentalne, nieistotne i oczywiste. Naznaczone społeczną, cichą akceptacją nadal nie są zgłaszane oraz ignorowane ze strony otoczenia. Nawet wśród osób zajmujących się wsparciem bywa racjonalizowana, usprawiedliwiana i traktowana z wyrozumiałością.

Tymczasem polskie prawodawstwo jasno określa czym jest przemoc domowa, jakie są jej konsekwencje prawne, jakie są przewidziane kary i wreszcie jakie instytucje pełnią określone role w przerwaniu tego procesu.

Poniżej wymienione zostały najbardziej istotne akty prawne regulujące legislacyjną stronę zjawiska przemocy domowej:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej dnia 2 kwietnia 1997r. (t.j.: Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 z późn. zm.);
- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 – Monitor Polski z 2023 r. poz. 1232);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j.: Dz.U. z 2024 r. poz. 1673)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz.U. z 2025 r. poz. 1214.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j.: Dz. U. z 2023 r. poz.2151);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego (t.j.: Dz.U. z 2024 r. poz. 572.);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j.: Dz.U. z 2023r. poz.2809.);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (t.j.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1870);

- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej (t.j.: Dz.U. 2023 r. poz. 1165);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (t.j.: Dz.U. 2023 r. poz.1166);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (t.j.: Dz.U.2023 r. poz. 1158);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 21 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru pouczenia rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka, któremu pracownik socjalny zapewnił ochronę w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową (t.j.: Dz.U. 2023 r. poz. 1159);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (t.j.: Dz.U.2023 r. poz. 1164);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej (t.j.: Dz. U. 2023 r. poz. 1161);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.
- Powyższe dokumenty regulują działania odpowiednich służb w obliczu przemocy domowej ale też jasno wyznaczają zasadność powstania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej. Wskazują również, jak, po co, kto i w jaki sposób winien wspierać i nadzorować sytuacje przemocowe a także ich konsekwencje fizyczne, społeczne i psychologiczne.

ROZDZIAŁ II

1. OBLICZA PRZEMOCY DOMOWEJ -DEFINICJE, TERMINOLOGIA

Aby o jakimś zjawisku pisać, dyskutować czy regulować trzeba zacząć od podstawowej rzeczy, mianowicie "to" nazwać. Zaczniemy od precyzyjnego określenia czym jest sama "przemoc".

Przemoc jest zjawiskiem złożonym, wieloczynnikowym. Do skutecznego przeciwdziałania przemocy, a tym samym pomocy rodzinom, gdzie występuje ten problem, niezbędne jest interdyscyplinarne spojrzenie na nią, jej członków, ich potrzeby, zachowania. Przemoc możemy analizować z kilku perspektyw. Są to:

Perspektywa prawna, zgodnie z którą przemoc w rodzinie to przestępstwo określone w prawie. Jest to zachowanie prawnie zabronione, zagrożone określonymi sankcjami prawnymi.

Perspektywa społeczna, która zwraca uwagę na czynniki tkwiące w obyczajach i postawach społecznych, usprawiedliwiających przemoc tj. przyzwolenie społeczne, na które wpływają m.in. stereotypy lub przekonania. Z tej perspektywy wywodzą się ruchy społeczne, które działają na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Perspektywa moralna, która pokazuje przemoc jako zło, a jej sprawcę jako osobę podlegającą potępieniu innych, charakterystyczne są wyrzuty sumienia, które powinien mieć sprawca.

Perspektywa psychologiczna, która zwraca uwagę na sytuację ofiary, zachowanie sprawcy, wskazuje mechanizmy przemocy, interakcje zachodzące pomiędzy stronami. Jest ona szczególnie ważna w pomaganiu ofierze.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domowa to **jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób, które pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym albo są ze sobą spokrewnione lub związane emocjonalnie**, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące cierpienie i krzywdę.

Przemoc jak każde zjawisko natury fizycznej i psychologicznej ma określone cechy i zazwyczaj występują one łącznie i tym samym wzmacniają siłę zjawiska.

Od określenia pojęcia „przemoc w rodzinie”, która funkcjonowała w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do 21 czerwca 2023 r. różni ją to, że ustawodawca poszerzył jej treść o dodanie, iż przemoc wykorzystuje przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naraża ofiarę na niebezpieczeństwo utraty m.in. mienia oraz dodaje ważny aspekt przemocy ekonomicznej poprzez ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub

możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, jak i przemocy na odległość za pomocą środków komunikacji elektronicznej inaczej cyberprzemoc. Dalej ustawodawca zmieniając nazewnictwo z „przemocy w rodzinie” na „przemoc domową” zrezygnował również z dotychczasowej definicji „członka rodziny”, i zamiast tego wprowadził definicję osoby doznającej przemocy domowej. Definicja ta jest bardzo szeroka i obejmuje, oprócz członków rodziny w znaczeniu prawnym, również osoby które już nie są w żadnej relacji uczuciowej z osobą stosującą przemoc domową, ale nadal doznają przemocy, ze strony tej osoby. W konsekwencji, aby możliwe było uznanie danej osoby za osobę doznającą przemocy domowej, nie będzie miało znaczenia, czy pozostaje ona nadal w związku z osobą stosującą przemoc domową oraz czy z nią mieszka czy gospodaruje. Definicja osoby doznającej przemocy domowej jest tak szeroka, że obejmuje nawet osoby, które są spokrewnione z osobą wspólnie zamieszkującą z osobą stosującą przemoc domową, ale nie mieszkają z osobą stosującą przemoc domową np. mieszkający osobno rodzice konkubiny osoby stosującej przemoc domową.

Dawny termin "sprawca" zamieniono na "osoba stosująca przemoc domową" i należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

Natomiast świadek przemocy domowej to osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej. Warto też dodać, że przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej.

Znowelizowana ustawa doprecyzowała zarówno termin jak i zakres zjawiska przemocy domowej. Wprowadzone zmiany ale też terminologia wcześniejsza nie pozostawia wątpliwości i znacznie ogranicza margines swobody w zakresie interpretacji zjawiska. Przemoc domowa jest przede wszystkim przestępstwem, ściganym zarówno przez kodeks karny jak i społeczne i normatywne oczekiwania i zasady życia wśród ludzi. Dobrze, że coraz częściej sytuacje związane z przemocą domową są sygnalizowane, potępiane, wplatane w publiczne dyskusje.

Nadal jednak przemoc domowa dotyczy osób bliskich, będących lub którzy byli w przeszłości w jakiejś relacji. Zatem w rozważaniu teoretycznego rozumienia przemocy domowej definicje „przemocy w rodzinie” i „przemocy domowej” będą stosowane zamiennie. W dostępnej literaturze na przestrzeni lat rozumienie przedmiotu rozważania było również nazywane zamiennie.

Ustawa precyzuje kto jest lub potencjalnie może być osobą doznającą przemocy domowej. Należy przez to rozumieć:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub
- małoletniego –wobec których jest stosowana przemoc domowa;

Przemoc występuje w określonych formach, często ma konkretne ramy ale też bywa trudna do udowodnienia.

2. FORMY PRZEMOCY

Przemoc fizyczna – to wszelkiego rodzaju bezpośrednie działanie z użyciem siły, którego rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. klapsy, potrząsanie, ciągnięcie za włosy, popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni, itp. Przemocy fizycznej zawsze towarzyszy przemoc psychiczna.

Przemoc psychiczna – Przemoc psychiczna oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, to działanie prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby a także „np. wyśmiewanie, zastraszanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, ubliżanie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, stosowanie gróźb, szantażowanie, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, itp. Przemoc psychiczna może występować bez udziału przemocy fizycznej. Krzywda psychiczna jest trudna do udowodnienia gdyż jej narzędziem jest zazwyczaj słowo, którego interpretacja bywa zawsze indywidualna a stosujący werbalna torturę może zawsze zaprzeczyć swoim intencjom. Dopiero późniejsze skutki długotrwałej dewastacji psychicznej są zauważalne.

Przemoc seksualna – to zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych wbrew woli, jak również na kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma lub ma obawy dotyczące danego zachowania seksualnego np. nieakceptowane pieszczoty i praktyki seksualne, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, gwałt, sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych, uszkodzenia genitaliów, piersi, zmuszanie do oglądania filmów i zdjęć pornograficznych, itp. Przemoc seksualna występuje wraz z przemocą fizyczną i psychiczną. Natomiast przemoc seksualna wobec dzieci to wciąganie zależnych,

niedojrzałych rozwojowo i niezdolnych do wyrażania pełnej zgody dzieci albo osób w wieku dorastania w seksualną aktywność naruszającą społeczne tabu i zasady życia rodzinnego.

Przemoc ekonomiczna – to działanie mające na celu całkowite uzależnienie finansowe, np. odbieranie zarobionych pieniędzy, odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych, uniemożliwienie bądź ograniczanie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny, okradanie, niszczenie przedmiotów, itp.

Cyberprzemoc – to zachowania wykorzystujące środki komunikacji elektronicznej na odległość do zastraszania, nękania, prześladowania, kontrolowania, np. obraźliwe i krzywdzące wiadomości sms, e-maile, rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów, czy komentarzy na portalach społecznościowych, podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Narzędziami stosowanymi są głównie: czaty, komunikatory, strony internetowe, poczta elektroniczna, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy sms i mms.

Stalking to ciągle nękanie i zagrożenie danej osobie poprzez śledzenie i czyhanie na nią, telefon, e-mail i SMS-y. Stalking jest rejestrowany jako przestępstwo.

Zaniedbanie – które nazywane jest ukrytą formą przemocy. Polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych osób zależnych. Dotyczy to zarówno dzieci, osób z niepełnosprawnością czy w wieku senioralnym. Zazwyczaj przybiera postać ignorowania potrzeb biologicznych, rozwojowych, psychologicznych i innych przez osoby odpowiedzialne za osobę zależną. Mówi się, że do pierwszych form zaniedbania dziecka może już dochodzić w życiu płodowym kiedy to matka nienależycie dba o siebie i przebieg ciąży.

3. CZYNNIKI RYZYKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Normy społeczne i kulturowe

Przemoc domowa jest skutkiem wielowiekowego, społecznego przyzwolenia na krzywdzenie osób najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. W wielu środowiskach akceptuje się bicie, stosowanie kar cielesnych i panuje przekonanie o dominującej roli mężczyzny w rodzinie. (...) Ponadto silne przekonanie, że wszystko, co się dzieje w rodzinie należy do sfery prywatności z jednej strony wywołuje poczucie bezkarności osoby stosującej przemoc i bezradności osoby doznającej przemocy, a z drugiej – nasila niechęć innych osób do ingerowania w „cudze sprawy rodzinne”. W środowiskach charakteryzujących się dużą społeczną akceptacją przemocy, osoby doznające przemocy rzadko mogą liczyć na pomoc i wsparcie osób spoza rodziny, z kolei osoby stosujące przemoc nie muszą obawiać się zewnętrznych nacisków na zmianę zachowań wobec najbliższych. Badania pokazują, że przemoc wobec członków rodziny jest społecznie bardziej akceptowana i tolerowana niż stosowanie jej wobec obcych.

Dziedziczenie wzorca przemocy

Przemoc bywa przekazywana z pokolenia na pokolenie. Dzieci wychowujące się w rodzinach, w których krzywdzi się bliskich, przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub przemocy tej doznają. Uczą się, że przemoc to najlepszy i najbardziej skuteczny sposób rozwiązywania konfliktów. Jednak uczeniu się i naśladowaniu podlega jedynie pewien rodzaj agresywnej relacji, a nie konkretne zachowanie, np. bicie w określony sposób lub określonym narzędziem.

Uzależnienie i nadużywanie alkoholu

Badania dowodzą, że większość osób stosujących przemoc domową jest pod wpływem środków odurzających (alkoholu i narkotyków). Także wiele osób stosujących przemoc krzywdząc swoich najbliższych, znajduje się pod wpływem alkoholu. Osłabia on kontrolę własnych zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, zaburza ocenę sytuacji i może powodować błędną interpretację zachowań innych osób. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za popełnione czyny, mimo że osoby stosujące przemoc często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako usprawiedliwienie swojego zachowania. Około 60% pacjentów leczenia odwykowego przyznaje, że ma problemy związane z przemocą wobec najbliższych. Warto jednak podkreślić, że nadużywanie alkoholu nie jest ani koniecznym, ani wystarczającym warunkiem stosowania przemocy. Obecny stan badań wskazuje na to, że nie ma związku przyczynowo-skutkowego między przemocą a alkoholem, ale można mówić o współwystępowaniu tych zjawisk.

Środowisko społeczne

Istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy domowej jest stres związany z aktualną sytuacją socjalno-ekonomiczną rodziny. Bezrobocie, problemy finansowe, mieszkaniowe czy zdrowotne, a także nawarstwianie się różnych problemów może wywoływać frustrację. To z kolei może sprzyjać pojawieniu się przemocy domowej. Osamotnienie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, izolacja, brak wsparcia z zewnątrz – osobistego lub instytucjonalnego – w sposób znaczący może wpływać na nasilenie zachowań związanych z przemocą.

4. MECHANIZMY PRZEMOCY DOMOWEJ

Syndrom wyuczonej bezradności

To bezradność, która pojawia się w wyniku nabytych doświadczeń. Zwykle osoba doznająca przemocy poszukuje pomocy dla siebie. (...) Często jednak okazuje się, że działania mające ją ochronić, nie skutkują i nie przynoszą oczekiwanych przez nią efektów. Nabiera przekonania, że

cokolwiek zrobi, to i tak nie zmieni to jej sytuacji. Ma poczucie, że jest krzywdzona, źle traktowana, że znęcanie się nad członkiem rodziny jest przestępstwem, jednak nie jest w stanie zmotywować się do działania.

Zjawisko „prania mózgu” polegające na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniem na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb.

Sprawca podejmuje więc takie działania, aby jego ofiara funkcjonowała zgodnie z jego wolą, żeby robiła to, co jego zdaniem jest słuszne i dobre. Metodami stosowanymi w „praniu mózgu” są:

Izolacja – sprawca stopniowo pozbawia ofiarę kontaktów z innymi ludźmi, odcina ją od ewentualnego źródła wsparcia. Często działa w taki sposób, że to ofiara sama rezygnuje z tych kontaktów, wstydząc się, bojąc niewłaściwego zachowania sprawcy, godzącego w bliską ofierze osobę. Ofiara stopniowo wycofuje się z kontaktów towarzyskich, licząc, że w ten sposób uniknie bolesnych dla niej konsekwencji.

Poniżanie i degradacja – sprawca staje się dla ofiary podstawowym i najczęściej jedynym źródłem informacji na jej temat. Przedstawia ją w krzywym zwierciadle, wyśmiewa, poniża, deprecjonuje jej wartość.

Monopolizacja uwagi – ma miejsce wówczas, gdy osoba krzywdzona całą swoją uwagę, myśli i działania skupia na osobie sprawcy, stara się spełnić jej oczekiwania, potrzeby, aby tylko uniknąć jego niezadowolenia.

Doprowadzenie do wyczerpania – poprzez ograniczenie snu, jedzenia, dostępu do leczenia, wypoczynku, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych.

Wywołanie lęku i depresji – poprzez grożenie ofierze albo jej bliskim, poniżanie, ośmieszanie. Sprawca często przekonuje osobę krzywdzoną o swoich wpływach, układach, znajomościach, mądrości czy zaradności.

Naprzemiennność kary i nagrody – ofiara nie jest w stanie przewidzieć, kiedy zostanie ukarana, a kiedy nagrodzona za swoje zachowanie, co spowoduje zadowolenie sprawcy, a co wybuch złości. Osoba krzywdzona nie ma poczucia kontroli nad swoim życiem.

Zespół stresu pourazowego PTSD (post traumatic stress disorder)

Zaburzenia lękowe PTSD występują u ofiar napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń, np. wojen, klęsk żywiołowych, wypadków drogowych. Dotyczą sytuacji, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Nasilenie PTSD zależy od intensywności i czasu trwania traumy. Ponadto objawy PTSD są intensywniejsze u osób, które przeżyły traumę w wyniku aktywności człowieka (gwałt, przemoc domowa), niż u ofiar zjawisk naturalnych

(powódź, huragan). Objawami PTSD są m.in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natrączywe wspomnienia, koszmary senne.

Proces wiktylizacji

Każdy „wchodząc” w związek z drugą osobą ma pewne wyobrażenia na temat swojego przyszłego życia, swojego małżeństwa, swojej rodziny. Akt przemocy burzy te wyobrażenia i wizję świata, partnera, siebie. Specjaliści nazywają to mianem burzenia utrwalonych przekonań. Osoba doznająca przemocy domowej czuje rozpacz i ma poczucie krzywdy, często na tym etapie zaczyna szukać pomocy. Niestety zdarza się, że spotyka się z nieprawidłowymi reakcjami osób, z którymi dzieli się swoimi problemami i od których oczekuje pomocy i wsparcia. Takie zachowanie przedstawicieli instytucji i służb, które przejawia się bagatelizowaniem problemów czy obwinianiem osoby doznającej przemocy nazywamy wtórnym zranieniem.

Syndrom sztokholmski

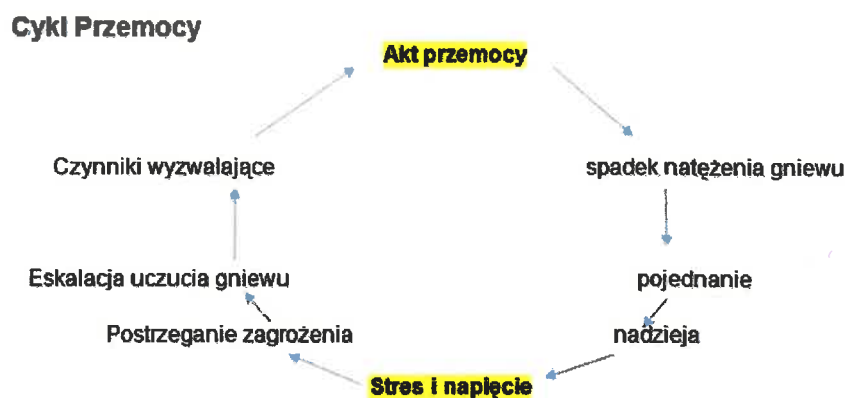
Takim mianem określono mechanizm, który zaobserwowano u ofiar zamachu terrorystycznego w Sztokholmie. U osób przetrzymywanych przez terrorystów, a następnie uwolnionych przez policję pojawiły się reakcje, które większość obserwatorów uznała za irracjonalne. Otóż niedawni zakładnicy zaangażowali się w proces obrony swoich oprawców, zamiast żądać sprawiedliwości, czy nawet odwetu (co w tej sytuacji byłoby bardziej zrozumiałe). Jedną z ofiar tak związała się z terrorystą, iż zawarła z nim związek małżeński. W tej sytuacji można mówić o „patologicznej wdzięczności” za to, co zamachowiec mógł zrobić, a w rezultacie tego nie uczynił. Mógł zabić, a tego nie zrobił. Był panem ich życia i śmierci i darował im to życie, więc tylko dzięki niemu żyją. Podobny mechanizm obronny pojawia się u osób doznających przemocy domowej. Są one wdzięczne za drobne przywileje, które jeszcze mają, za „miodowe miesiące”, za chwile spokoju i namiastkę uczucia ze strony krzywdzącego je partnera, a czasem nawet za to, że żyją.

Mechanizm „psychologicznej pułapki”

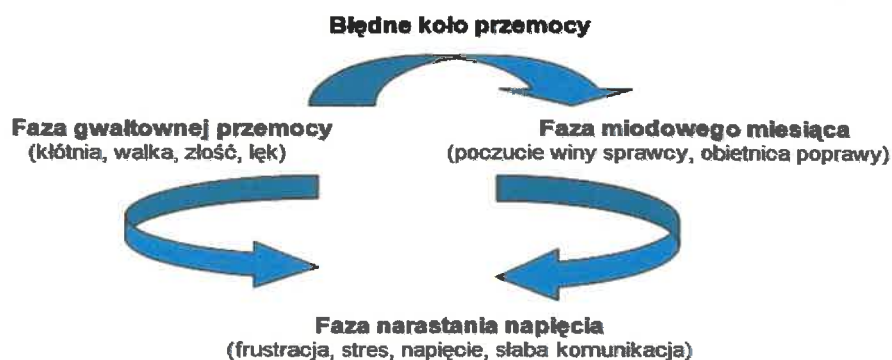
Wiele osób odczuwa zdziwienie, kiedy dowiaduje się, że osoba doznająca przemocy domowej tkwi w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana i w którym nie respektuje się jej praw. Tymczasem osoba doznająca przemocy domowej żyje nadzieją, że będzie lepiej. Dlatego też inwestuje w ten związek. Obwiniając siebie za całe zło, wierzy, że jeśli bardziej się postara, to będzie lepiej. Ma poczucie, że zależy to właśnie od niej. Im więcej się stara i wkłada w to działanie więcej energii, tym trudniej jej ze związku zrezygnować.

5. FAZY PRZEMOCY

Cykl i fazy przemocy domowej. Przemoc domowa nie jest jednorazowym czynem. Często ma długą, nawet kilkunastoletnią historię. Zwykle powtarza się według zauważalnej prawidłowości zwanej cyklem przemocy, który składa się z trzech następujących po sobie faz: narastania napięcia, ostrej przemocy i miodowego miesiąca

Fazy przemocy

Faza narastania napięcia – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia. Przyczyny napięcia mogą tkwić poza rodziną. Czasami są to błahostki powodujące wzrost napięcia i przyczyniające się do powstawania agresji.

Faza gwałtownej przemocy – następuje wybuch agresji, sprawca zamienia się w kata, może dokonać straszliwych w skutkach czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych. W tej fazie ofiary najczęściej decydują się na wzywanie pomocy, złożenie skargi.

Faza miodowego miesiąca – faza skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Próbuje przekonać ofiarę, że teraz będzie inaczej, że jego zachowanie się nigdy nie powtórzy. Ofiara mu wierzy i zostaje z nim, odwołuje zeznania. Jednak po jakimś czasie wszystko zaczyna się od nowa. Przemoc z czasem się nasila, za każdym razem jest coraz gorzej. Sprawca zwykle zaczyna od uszczypliwej uwagi, lekkiego popchnięcia, siarczystego przekleństwa, by po jakimś czasie dopuścić się ciężkiego uszkodzenia ciała, wymyślnych psychicznych tortur, trwałego okaleczenia ofiary, a nawet jej zabójstwa.

Fazy następują kolejno po sobie, a w miarę upływu czasu przemoc w każdej kolejnej fazie wybuchu jest coraz ostrzejsza i brutalniejsza. Faza miodowego miesiąca jest szczególnie niebezpieczna dla ofiar, gdyż pozwala zapomnieć o przeżytych koszmarze i uwierzyć w trwałą zmianę w zachowaniu partnera. W tym okresie ofiary najczęściej wycofują się z procesu korzystania z pomocy – przestają uczestniczyć w terapii, wycofują skargi składane w fazie wybuchu, nie chcą zeznawać przeciwko partnerowi, który je skrzywdził. Mimo takiego zachowania cykl przemocy coraz częściej się powtarza, a pretekstem do wybuchu staje się coraz drobniejsza przyczyna. Powoduje to, że sprawca czuje się bezkarny, a ofiara bezradna.

ROZDZIAŁ III

PRZEMOC DOMOWA W KONTEKŚCIE DZIAŁAŃ ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO

Zespół Interdyscyplinarny jest instytucją powołaną do realizacji gminnych programów przeciwdziałania przemocy domowej a także do organizacji działań mających na celu ograniczenia zjawiska przemocy domowej na terenie danego miasta czy gminy. Prawne umocowanie Zespołów wynika m.in. z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta".

Działalność zespołu Interdyscyplinarnego na terenie Gminy Ciasna regulują takie zapisy jak:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Uchwała Nr LXI/361/2023 Rady Gminy w Ciasnej z dnia 29 września 2023r. sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Ciasnej.
- Zarządzenie Nr RSO.SE.0050.195.2023 Wójta Gminy Ciasna z dnia 15 listopada 2023 r. w sprawie powołania zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy domowej w gminie Ciasna.

Od dnia 15 listopada 2023 r. funkcjonuje nowy Zespół Interdyscyplinarny w nowym składzie osobowym oraz bazujący na znowelizowanej ustawie i rozporządzeniu dotyczącym procedury Niebieskiej Karty. Aktualnie funkcję Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego pełni Pani Justyna Kucia zaś rolę Zastępcy Przewodniczącej Zespołu objęła Pani Bożena Mazur. Obie reprezentują Gminnego Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciasnej.

W skład Zespołu wchodzi także przedstawiciele takich instytucji jak:

- Zespół Szkolno - Przedszkolny w Ciasnej (1 osoba);
- Zespół Szkolno - Przedszkolny w Sierakowie Śląskim (1 osoba);
- Służby zdrowia (1 osoba);
- Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ciasnej (1 osoba)
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Lublińcu (1 osoba);

- Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu (2 osoba);
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciasnej (3 osoby)

Spotkania samego Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się min. co dwa miesiące a główna praca socjalna toczy się w ramach Grup Diagnostyczno-Pomocowych. Rolą grup jest skoncentrowanie się na wsparciu dla konkretnych osób, stworzenie planu pomocy, wskazanie miejsc, instytucji, specjalistów służących wsparciem osobom doznającym przemocy domowej. GD-P prowadzą też monitoring sytuacji w rodzinie i kierują sprawy do wyższych instancji, takich jak sąd, prokuratura.

Zespół Interdyscyplinarny ma też obowiązek kierowania osób stosujących przemoc domową na specjalistyczne programy, m.in. edukacyjno-korekcyjny których organizacja leży po stronie specjalistów powiatowych.

Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, wchodzących w jego skład, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o zmianie miejsca zamieszkania osoby, w stosunku do której są realizowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty”, zespół interdyscyplinarny obecnego miejsca zamieszkania, i przekazywanie dokumentów,
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia związanego z niepodejmowaniem

zobowiązania do udziału w programach korekcyjno - edukacyjnych. W celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej, a także realizacji zadań związanych z procedurą Niebieskiej Karty i m.in. inicjowaniem działań wobec sprawców przemocy domowej, w tym kierowanie ich na programy korekcyjne, powołuje się grupę diagnostyczno-pomocową, w przeciwieństwie do poprzedniego Zespołu, który był umocowany do powoływania grup roboczych.

Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

1. dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
2. realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
3. zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
4. realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
5. występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
6. występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, związanego z niepodejmowaniem zobowiązania do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych;
7. monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty
8. zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
9. dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - a. uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
 - b. wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
10. informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Do zadań pracownika socjalnego powołanego do grupy diagnostyczno - pomocowej należy w szczególności praca z osobą doznającą przemocy domowej i opracowanie indywidualnego planu pomocy, zgodnie z jej uzasadnionymi potrzebami.

Natomiast do zadań funkcjonariusza Policji powołanego do grupy diagnostyczno - pomocowej należy w szczególności praca z osobą stosującą przemoc domową.

Bazą do podejmowania działań w ramach obowiązków i kompetencji Zespołu Interdyscyplinarnego jest procedura Niebieskiej Karty. Nie zawsze ten dokument jest ustanawiany, czasami specjaliści pracują z rodziną bez NK., szczególnie jeśli przemoc jest trudna do udowodnienia ale problemy w rodzinie się pogłębiają.

Działania Zespołu Interdyscyplinarnego to też statystyki, które wskazują każdego roku zmiany i dynamikę przemocy domowej. Można zaobserwować także potencjalne zapotrzebowanie na specjalistyczną ofertę pomocy i pod tym kątem planować działania wspierające dla rodzin dotkniętych kryzysem przemocy.

Formularze NK A w latach 2023 – 2024 z podziałem na podmioty wypełniające formularz NK

Rok	Policja	GOPS	GKRPA	Oświata	Służba zdrowia	Inne	Razem	Nadanie nakazu opuszczenia mieszkania/zakazu zbliżania się
2023	4	2	0	1	0	0	7	3
2024	5	0	0	3	0	0	8	3

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin, liczbę prowadzonych i zakończonych procedur Niebieskiej Karty w poszczególnych latach oraz ilość osób stosujących przemoc znajdujących się pod wpływem alkoholu w trakcie zakładania procedury NK

Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty w latach 2023 -2024 i liczba prowadzonych procedur

Rok	Ilość nowych rodzin, które zostały objęta procedurą NK w danym roku	Ilość rodzin, w których była kontynuowana procedura NK z lat ubiegłych	Ilość zakończonych procedur NK w danym roku	Ilość osób w rodzinach w których wdrożono procedury NK	Ilość osób stosujących przemoc pod wpływem alkoholu
2023	7	9	10	52	4
2024	8	7	9	53	5

Działania i wystosowane wnioski przez Zespół Interdyscyplinarny, w rodzinach objętych procedurą Niebieskiej Karty w latach 2023 – 2024

Rok	Skierowania do GKRPA przez ZI	Ilość rodzin objętych NK w których występował problem alkoholowy	Wnioski do Sądu Rodzinnego	Zawiadomienia na Policję/Prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy
2023	2	4	4	3
2024	0	5	5	3

Charakterystyka osób, wobec których zachodzi podejrzenie, iż doświadczają przemocy wg formularzy NK A w latach 2023 – 2024

Rok	Żona/kobieta	Mąż/mężczyzna	dziecko	Ojciec/ matka	inny
2023	14	1	19	0	0
2024	9	1	17	0	0

Analizując zgromadzone dane widać niewielki wzrost w zakresie uruchamianych procedur NK - w roku 2024 było 8 to tylko o jedną więcej niż w roku 2023. Więcej procedur Niebieskie Karty nie świadczy o tym, że przemoc domowa się nasila, ludzie częściej i odważniej reagują i decydują się przerwać ten proces i szukać wsparcia. W ramach pracy w procedurze NK zostało uruchomione dużo więcej grup diagnostyczno-pomocowych. Praca w obrębie grup daje dużo większą efektywność działań, zapewnia osobie doświadczającej przemocy bezpieczeństwo oraz przestrzeń na przekazanie swoich obaw, emocji i potrzeb.

Z obserwacji i analizy danych z ubiegłego roku, ale nie tylko wynika, iż najczęściej osobami stosującymi przemoc są mężczyźni zaś osoby doświadczające przemocy są kobiety. Ponadto należy zaobserwować wzrost liczby dzieci doświadczających przemocy domowej co budzi duży niepokój.

Nowelizacja całego systemu przeciwdziałania przemocy domowej w 2023 r. nakazuje traktować małoletnich, którzy są świadkami przemocy domowej, jako osoby doświadczające przemocy domowej. Zatem w statystykach, od 2023 r. niezmiennie wzrosła liczba osób małoletnich doświadczających przemocy.

Dzieci jako świadkowie sytuacji przemocowych uczestniczą w nich. Są one częścią rodziny, częścią wadliwego układu, relacji, w którym tkwią. Ich doświadczenie przemocy domowej jest być może jeszcze bardziej przenikliwe i bolesne niż bezpośredniej ofiary przemocy. Dzieci jako świadkowie bardzo często odczuwają bezsilność i brak poczucia jakiegokolwiek wpływu na sytuację, brak wpływu powoduje strach i lęk, który paraliżuje, uniemożliwia normalne funkcjonowanie. Zaburzone poczucie bezpieczeństwa jest dla dziecka bardzo destrukcyjne. Rodzina stanowi dla dziecka pierwotne środowisko życia, w którym uczy się nawiązywania relacji z innymi ludźmi oraz nabywa poczucia własnej wartości.

Na podstawie danych procedur „Niebieskie Karty” wynika, że główną przyczyną stosowania przemocy jest alkohol. W 2024 r. wszczęto 8 procedury Niebieskie Karty, spośród tych 8 rodzin 5 borykało się z problemem alkoholowym. Alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności, lecz uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo że osoby stosujące przemoc często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako czynnik usprawiedliwiający ich zachowanie. Coraz częściej przyczyną przemocy domowej jest uzależnienie nie tylko od alkoholu, ale także uzależnienie od innych substancji psychoaktywnych. W przypadku wystąpienia uzależnienia u

osób stosujących przemoc jest składany wniosek do Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o objęcie programem leczenia odwykowego.

Należy podkreślić, że prezentowane dane nie odzwierciedlają w pełni skali zjawiska przemocy w Gminie Ciasna. Zdarza się, że osoby doznające przemocy w rodzinie, kierowane różnymi przekonaniami i obawami, nie ujawniają tego problemu.

Z obserwacji i działań Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że coraz więcej mieszkańców Gminy Ciasna ma świadomość, że jest taka instytucja przeznaczona do walki z przemocą domową i są osoby które mogą pomóc, że z problemem nie trzeba zostawać samemu sobie. Coraz więcej zgłoszeń napływa ze środowiska, ludzie wykazują coraz częściej postawę odpowiedzialności obywatelskiej i empatycznie reagują na krzywdę innych.

Najbliższe działania Zespołu Interdyscyplinarnego mają na celu wyjść do społeczeństwa z działaniami edukacyjnymi i uświadamiać społeczność lokalną czym jest przemoc domowa, jakie są jej konsekwencje, jak z nią walczyć i jak wspierać rodziny w kryzysie przemocowym. Ważnym zadaniem jest również aby przeszkolić osoby mające możliwość reagowania na przemoc tj. oświata, służbę zdrowia, policja aby wiedziały jak rozpoznać zachowania przemocowe i jak pomóc takiej osobie w kryzysie. Powyższe działania mogą zwiększyć bezpieczeństwa w gminie Ciasna i ograniczyć patologicznych zachowań wpływających na przemoc domową.

ROZDZIAŁ IV

CHARAKTERYSTYKA GMINY CIASNA

Gmina Ciasna ma 7 187 mieszkańców, z czego 50,1% stanowią kobiety, a 49,9% mężczyźni. W latach 2002-2024 liczba mieszkańców zmalała o 10,9%. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,4 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy gminy Ciasna zawarli w 2023 roku 38 małżeństw, co odpowiada 5,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,6 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 26,6% mieszkańców gminy Ciasna jest stanu wolnego, 57,9% żyje w małżeństwie, 5,6% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,0% to wdowy/wdowcy. Gmina Ciasna ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -23. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,19 na 1000 mieszkańców gminy Ciasna. W 2023 roku urodziło się 62 dzieci, w tym 45,2% dziewczynek i 54,8% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,63 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz nieznacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2023 roku 36,7% zgonów w gminie Ciasna spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 23,7% zgonów w gminie Ciasna były nowotwory, a 8,1% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Ciasna przypada 11,78 zgonów. Jest to wartość porównywalna do wartości średniej dla województwa śląskiego oraz więcej od wartości średniej dla kraju. 61,9% mieszkańców gminy Ciasna jest w wieku produkcyjnym, 17,2% w wieku przedprodukcyjnym, a 21,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. W zasobach komunalnych gminy Ciasna znajduje się 65 mieszkań komunalnych, o łącznej powierzchni użytkowej 3525 m². Powierzchnia gminy wynosi 134,17 km², z czego 72,46 km² stanowią użytki rolne, a 53,20 km² – lasy.

ROZDZIAŁ V

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE CIASNA

W 2025 r. na zlecenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciasnej zrealizowano diagnozę zjawiska przemocy w Gminie Ciasna .

Diagnoza jest systemem racjonalnych czynności służących do rozpoznania właściwości jakiegoś stanu rzeczy, zdarzenia czy obiektu, które jest podejmowane dla rozwiązania jakiegoś problemu praktycznego. Ma na celu przede wszystkim zdiagnozowanie stanu społeczeństwa oraz wskazanie przyczyn obecnej sytuacji. Jej specyfiką jest fakt, iż koncentruje się ona na zidentyfikowaniu i opisanu takich zjawisk, które ograniczają zaspokojenie potrzeb społecznych lub stwarzają zagrożenie takiego ograniczenia. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Badania realizowane w Gminie Ciasna obejmowały różną problematykę, jednym z problemów społecznych charakteryzowanym w tej diagnozie był problem przemocy. Przemoc to jeden z problemów społecznych, który coraz bardziej staje się widoczny w polskiej rzeczywistości społecznej. Nie jest to nowy problem, jednak jego eskalacja zatacza coraz szersze kręgi w świecie współczesnym, przyjmując nowe formy i powodując coraz szersze, tragiczne skutki.

Badanie zostało zaprojektowane i zrealizowane, aby poznać skalę występujących problemów społecznych w Gminie Ciasna oraz scharakteryzować postawy społeczne względem wybranych problemów społecznych.

Aby osiągnąć cel do badania posłużyła:

- Skala zjawiska przemocy w Gminie Ciasna.
- Ogólna wiedza i opinie mieszkańców na temat zjawiska zjawiska przemocy.
- Doświadczenia osobiste mieszkańców związane ze zjawiskiem przemocy.

Obszary dotyczące ogólnej wiedzy i opinii mieszkańców, ich doświadczeń osobistych oraz postrzegania zjawiska przemocy w najbliższym otoczeniu zostały przeanalizowane za pomocą badania ankietowego, przeprowadzonego na próbie badawczej składającej się z dorosłych mieszkańców Gminy Ciasna oraz dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół zlokalizowanych na terenie gminy.

Badania zostały przeprowadzane na przełomie luty - marzec 2025 roku. Obszary dotyczące ogólnej wiedzy i opinii mieszkańców, ich doświadczeń osobistych oraz postrzegania zjawiska przemocy w najbliższym otoczeniu, a także innych problemów społecznych zostały przeanalizowane za pomocą badania ankietowego. W badaniu łącznie wzięło udział 231 osób, w tym:

- 100 dorosłych mieszkańców,
- 73 uczniów klas 4-6,

- 33 uczniów klas 7-8,
- 25 przedstawicieli instytucji pomocowych.

Problem przemocy - diagnoza

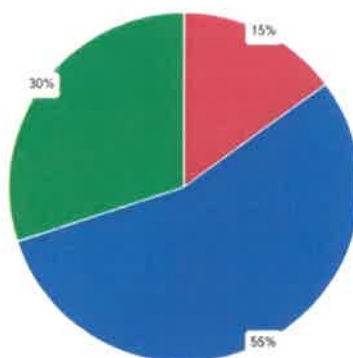
1. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

tak: 15% (15)

nie: 55% (55)

nie wiem: 30% (30)

Pytanie miało na celu sprawdzenie, czy ankietowani mieszkańcy znają osoby, które doświadczają przemocy domowej. Respondenci najczęściej wskazywali odpowiedź „nie” - wybrało ją 55%. Druga w kolejności odpowiedź „nie wiem” została wskazana przez 30% badanych, a najmniej spośród ankietowanych mieszkańców, tj. 15% wskazało odpowiedź „tak”. Osoby doświadczające przemocy domowej często zmagają się z wieloma trudnościami, włączając w to fizyczne i emocjonalne cierpienie, poczucie izolacji oraz brak wsparcia. Dlatego też ważne jest, aby społeczeństwo i instytucje były gotowe zaoferować pomoc i wsparcie dla tych osób, nawet jeśli nie są one bezpośrednio widoczne w naszym otoczeniu. Należy kontynuować działania na rzecz edukacji społeczeństwa na temat przemocy w domu, budowania świadomości i zrozumienia, jak reagować i jak oferować wsparcie. Kluczowe jest również zapewnienie dostępu do odpowiednich zasobów i usług dla osób doświadczających przemocy, takich jak linie wsparcia oraz specjalistyczne poradnictwo i terapia. Podsumowując, nawet jeśli większość respondentów nie zna bezpośrednio osób doświadczających przemocy w swoim domu, istnieje nadal pilna potrzeba kontynuacji działań na rzecz zapobiegania i zwalczania tego zjawiska oraz zapewnienia wsparcia dla tych, którzy są nim dotknięci.

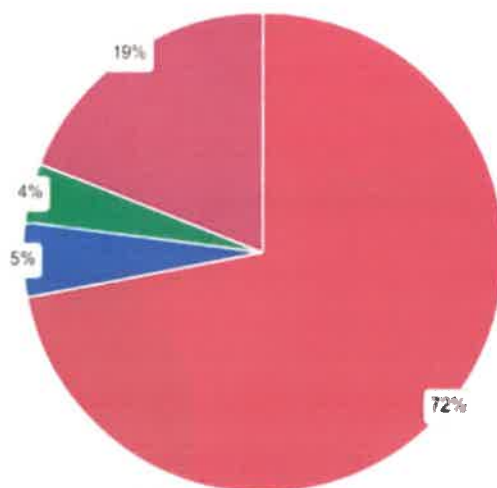
2. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć jakichkolwiek form przemocy? Jeżeli tak, to kiedy ostatnio?

nigdy nie doświadczyłem/am jakichkolwiek formy przemocy: **72%** (72)

doświadczyłem/am przemocy w okresie ostatnich 30 dni: **5%** (5)

doświadczyłem/am przemocy w okresie ostatnich 12 miesięcy: **4%** (4)

doświadczyłem/am przemocy więcej niż 12 miesięcy temu: **19%** (19)

Następnie respondentów zapytano, czy zdarzyło im się doświadczyć kiedykolwiek przemocy. Większość mieszkańców (72%) zadeklarowało, że nigdy nie doświadczyli żadnej formy przemocy. Jednakże, pojawiły się odpowiedzi mieszkańców, którzy wskazywali, iż zdarzyło im się doświadczyć przemocy: „doświadczyłem/am przemocy więcej niż 12 miesięcy temu” (19%), „doświadczyłem/am przemocy w okresie ostatnich 30 dni” (5%), a także „doświadczyłem/am przemocy w okresie ostatnich 12 miesięcy” (4%) ankietowanych. Te wyniki sugerują, że choć większość badanych nie miała styczności z przemocą, widoczna jest grupa osób, która doświadczała kiedykolwiek przemocy, więc istnieje potrzeba badań i działań prewencyjnych, aby zrozumieć i skutecznie reagować na problemy związane z przemocą w społeczności.

3. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a?

Można wybrać kilka odpowiedzi.

przemoc psychiczna: 60,71% (17)

przemoc fizyczna: 42,86% (12)

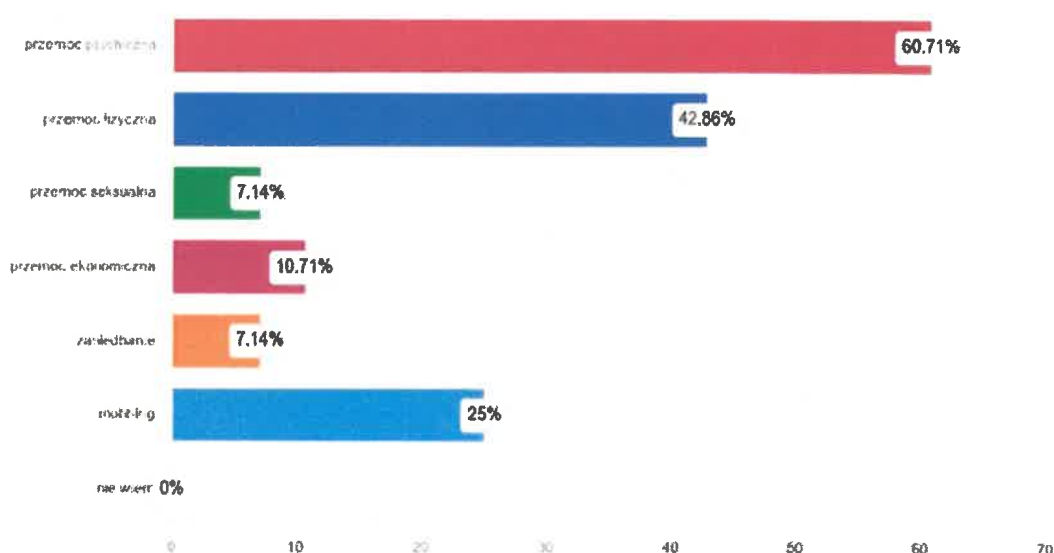
przemoc seksualna: 7,14% (2)

przemoc ekonomiczna: 10,71% (3)

zaniedbanie: 7,14% (2)

mobbing: 25% (7)

nie wiem: 0% (0)

Mieszkańcy, którzy doświadczyli przemocy, pytani o jej rodzaj, zaznaczyli różne formy, gdzie najczęściej wymienianą była „przemoc psychiczna” - takiej odpowiedzi udzieliło 60,71% osób. W dalszej kolejności uczestnicy badania wskazywali na: „przemoc fizyczna” - 42,86%, „mobbing” 25%, „przemoc ekonomiczna” 10,71%, „przemoc seksualna” - 7,14% oraz „zaniedbanie” - 7,14%.

4. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

Można wybrać kilka odpowiedzi.

matka/opiekunka: 7,14% (2)

ojciec/opiekun: 17,86% (5)

siostra: 0% (0)

brat: 3,57% (1)

dziecko/dzieci: 0% (0)

partner/partnerka: 7,14% (2)

mąż/żona: 21,43% (6)

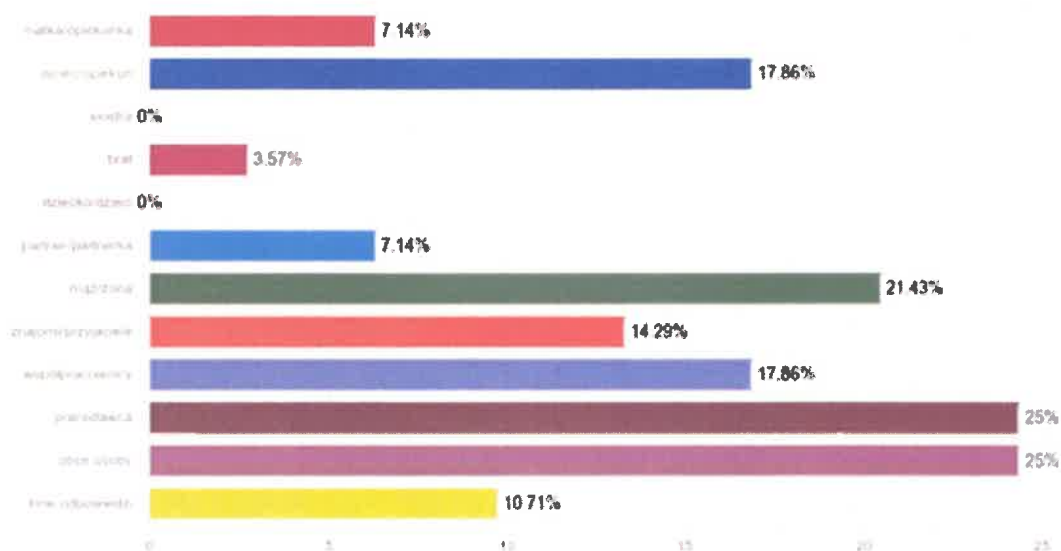
znajomi/przyjaciele: 14,29% (4)

współpracownicy: 17,86% (5)

pracodawca: 25% (7)

obce osoby: 25% (7)

Inne odpowiedzi: 10,71% (3)

Inne odpowiedzi:

- (brak lub odpowiedź nieczytelna)
- patologia

Następnie badani mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie, kto stosował wobec nich przemoc. Respondenci najczęściej wymieniali takie osoby jak: „mąż/żona” (21,43%), „ojciec/opiekun” (17,86%), „współpracownicy” (17,86%), „znajomi/przyjaciele” (14,29%), „Inne odpowiedzi” (10,71%), a także „matka/opiekunka” (7,14%). Rzadziej wskazywano na: „partner/partnerka” (7,14%) oraz „brat” (3,57%). Te wyniki podkreślają złożoność problemu przemocy oraz

konieczność skierowanych działań prewencyjnych, edukacyjnych i wsparcia obejmujących różne rodzaje relacji społecznych.

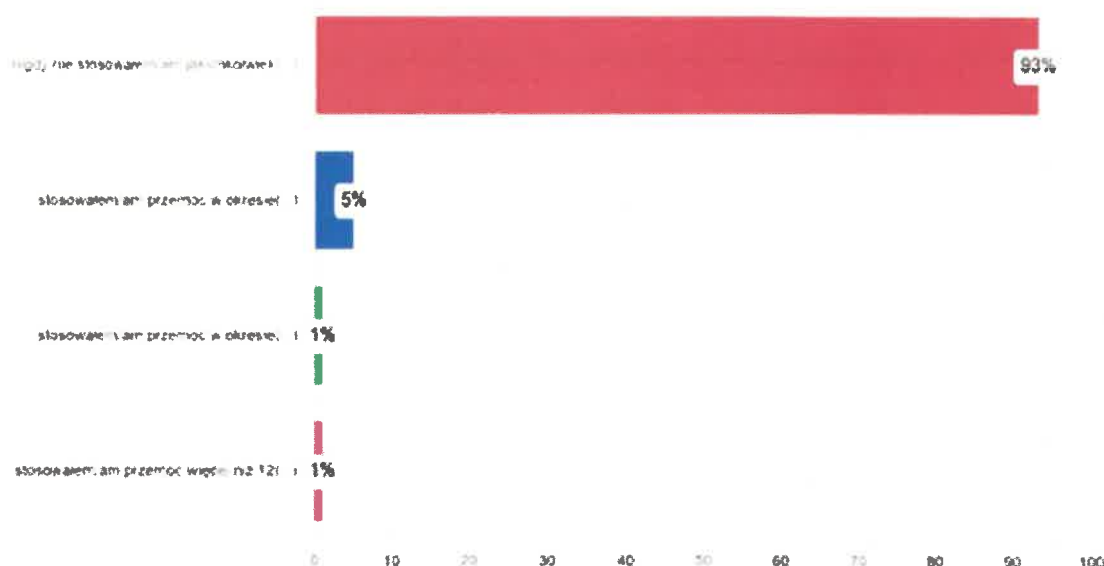
5. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i jakiekolwiek formy przemocy wobec drugiej osoby? Jeżeli tak, to kiedy ostatnio?

nigdy nie stosowałem/am jakichkolwiek form przemocy: **93% (93)**

stosowałem/am przemoc w okresie ostatnich 30 dni: **5% (5)**

stosowałem/am przemoc w okresie ostatnich 12 miesięcy: **1% (1)**

stosowałem/am przemoc więcej niż 12 miesięcy temu: **1% (1)**

Kolejno mieszkańcy zostali zapytani, czy kiedykolwiek doszło do sytuacji, gdzie zastosowali jakiekolwiek formy przemocy wobec drugiej osoby. Większość respondentów (93%) zadeklarowała, że nigdy nie stosowała żadnych form przemocy wobec innych osób. Jednakże, istnieje odsetek osób, które przyznały się do stosowania przemocy, wskazując na odpowiedzi: „stosowałem/am przemoc w okresie ostatnich 30 dni” (5%), „stosowałem/am przemoc w okresie ostatnich 12 miesięcy” (1%), a także „stosowałem/am przemoc więcej niż 12 miesięcy temu” - 1% ankietowanych. Te wyniki sugerują, że większość badanych nigdy nie była osobami stosującymi przemoc wobec innych, jednak istnieje mniejsza grupa osób, które przyznały się do stosowania przemocy w stosunkowo niedawnym okresie.

6. Jaki rodzaj przemocy Pan/i stosował/a?

Można wybrać kilka odpowiedzi.

przemoc psychiczna: 57,14% (4)

przemoc fizyczna: 71,43% (5)

przemoc seksualna: 14,29% (1)

przemoc ekonomiczna: 0% (0)

zaniedbanie: 0% (0)

mobbing: 0% (0)

nie wiem: 0% (0)

Nawiązując do poprzedniego pytania, mieszkańców zapytano jaki rodzaj przemocy zdarzyło im się stosować. Anketowani, którzy stosowali zachowania przemocowe, deklarowali, iż była to: „przemoc fizyczna”(71,43%), „przemoc psychiczna” (57,14%) oraz „przemoc seksualna” (14,29%).

7. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i przemoc?

Można wybrać kilka odpowiedzi.

matka/opiekunka: 0% (0)

ojciec/opiekun: 0% (0)

siostra: 14,29% (1)

brat: 0% (0)

dziecko/dzieci: 42,86% (3)

partner/partnerka: 14,29% (1)

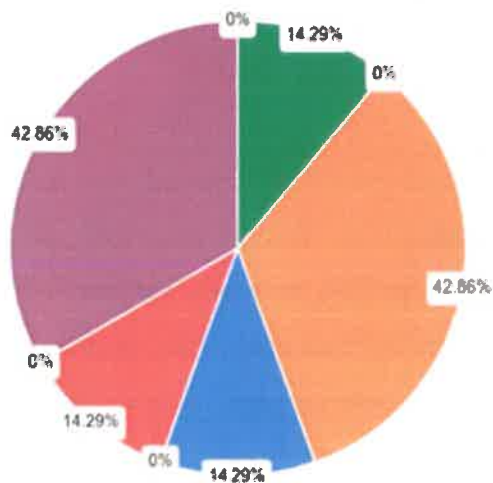
mąż/żona: 0% (0)

znajomi/przyjaciele: 14,29% (1)

współpracownicy: 0% (0)

pracodawca: 0% (0)

obce osoby: 42,86% (3)

Uzupełniając poprzednie pytanie, mieszkańców zapytano o to, w stosunku do kogo zastosowali przemoc.

Uczestnicy badania wskazywali następujące odpowiedzi: „obce osoby” (42,86%), „dziecko/dzieci” (42,86%), „siostra” (14,29%), „partner/partnerka” (14,29%),

„znajomi/przyjaciele” (14,29%). Te wyniki ukazują różnorodność relacji, w których występuje przemoc, a wskazanie przez mieszkańców na odpowiedzi: „obce osoby”, „dziecko/dzieci”, czy też „siostra” podkreśla złożoność tego zjawiska w kontekście różnych sfer życia społeczności. Działania prewencyjne i wsparcie powinny być ukierunkowane na różne rodzaje relacji, w których pojawia się przemoc.

8. Czy stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?

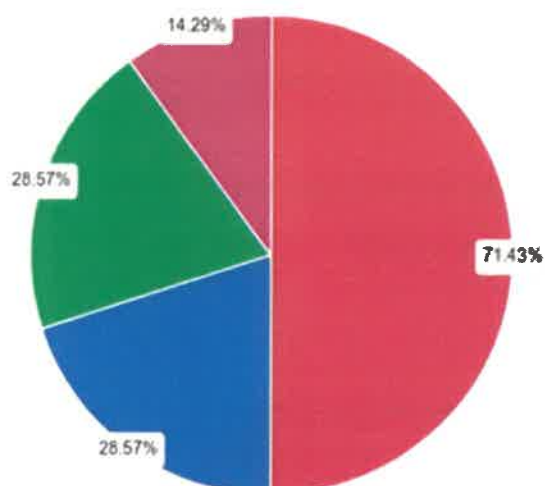
Można wybrać kilka odpowiedzi.

nie byłem/am pod wpływem: 71,43% (5)

alkohol: 28,57% (2)

narkotyki: 28,57% (2)

dopalacze: 14,29% (1)

Badani respondenci zostali również zapytani, czy stosując przemoc, byli pod wpływem określonych substancji odurzających. Większość respondentów (71,43%) zadeklarowała, że nie była pod wpływem żadnych wymienionych substancji w momencie stosowania przemocy. Jednakże, niektórzy badani wskazywali na: „alkohol” (28,57%), „narkotyki” (28,57%), a także „dopalacze” (14,29%). Te wyniki sugerują, że istnieje pewne powiązanie między stosowaniem przemocy, a zażywaniem substancji odurzających, zwłaszcza odpowiedź dotycząca substancji takiej jak „alkohol”, co podkreśla znaczenie edukacji oraz działań prewencyjnych dotyczących używania substancji odurzających w celu zmniejszenia ryzyka przemocy

9. Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?

tak: 15% (15)

nie: 67% (67)

nie wiem: 18% (18)

Z punktu widzenia niniejszej diagnozy istotne wydaje się podejście mieszkańców do stosowania przemocy.

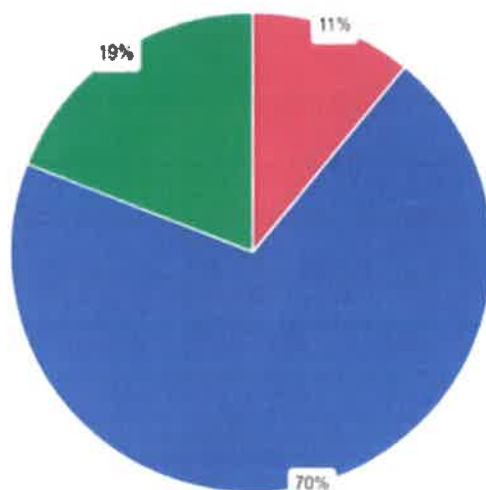
W tej kwestii mieszkańcom zdano pytanie: „Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?”. Zdecydowana większość badanych (67%) wyraziła przekonanie, że nie ma okoliczności, które mogłyby usprawiedliwiać użycie przemocy. Natomiast pozostały odsetek badanych osób wskazał na odpowiedzi: „nie wiem” (18%) oraz „tak” (15%). Odpowiedzi mieszkańców sugerują, że większość badanych mieszkańców wykazuje brak akceptacji dla usprawiedliwiania przemocy, jednakże, obecność pewnej grupy respondentów, którzy uważają, że istnieją pewne okoliczności usprawiedliwiające przemoc, wskazuje na potrzebę głębszego zrozumienia i edukacji na temat skutków przemocy oraz budowania społecznej świadomości na temat konstruktywnego rozwiązywania sporów.

10. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

tak: 11% (11)

nie: 70% (70)

nie wiem: 19% (19)

Natomiast jeśli chodzi o stosunek ankietowanych mieszkańców do stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci to największa część respondentów wskazała odpowiedź „nie” (70%) - co jest pozytywnym sygnałem.

Druga w kolejności była odpowiedź „nie wiem”, którą zaznaczyło 19% badanych, a najmniej spośród ankietowanych, tj. 11% wskazało odpowiedź „tak”. Odpowiedzi mieszkańców sugerują, że większość nie popiera stosowania kar fizycznych w kontekście wychowywania dzieci, co może wynikać z rosnącą świadomości negatywnych skutków takiej praktyki.

11. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć kiedykolwiek, którejs z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?

Można wybrać kilka odpowiedzi.

wyzywanie/wulgaryzmy stosowane wobec mojej osoby: 7% (7)

podśmiewanie się: 10% (10)

rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów: 6% (6)

ośmieszanie/poniżanie: 7% (7)

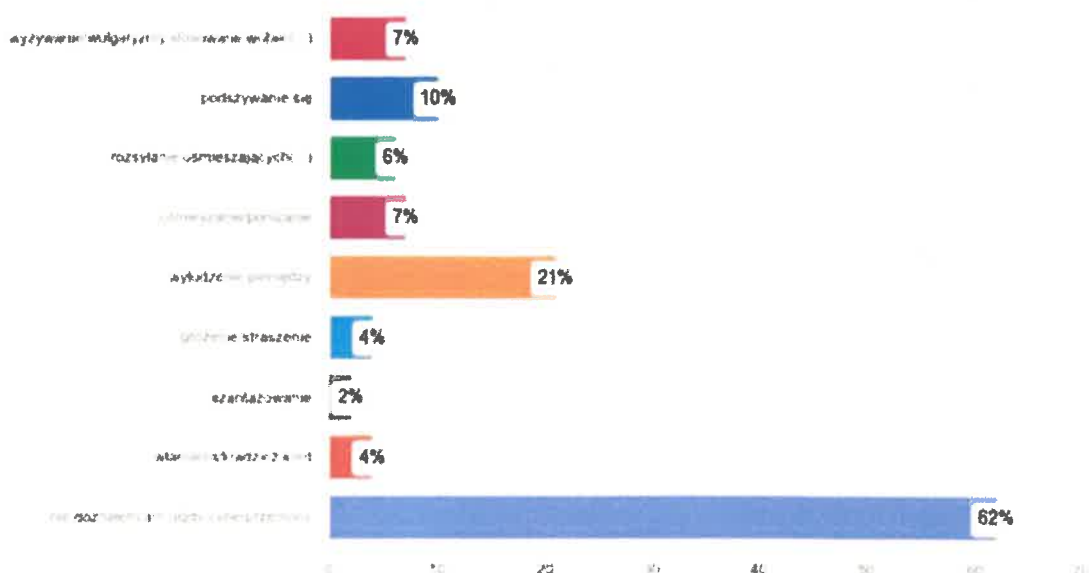
wyłudzenie pieniędzy: 21% (21)

grożenia/straszenie: 4% (4)

szantażowanie: 2% (2)

włamania/kradzież kont: 4% (4)

nie doznałem/am nigdy cyberprzemocy: 62% (62)

Do form przemocy zaliczamy również cyberprzemoc, która wykorzystuje środki elektroniczne do szkodenia innym. Obejmuje ona szeroki zakres działań, takich jak zastraszanie, poniżanie, rozprzestrzenianie fałszywych informacji czy obrażanie poprzez platformy internetowe. Wśród najczęstszych przejawów cyberprzemocy można wymienić „hejtowanie”, kradzież tożsamości, groźby online czy rozpowszechnianie prywatnych treści bez zgody. W kontekście cyberprzemocy mieszkańców zapytano, czy zdarzyło im się jej kiedykolwiek doświadczyć. Większość badanych nie doświadczyła cyberprzemocy (62%), jednak jeśli mieszkańcy odpowiedzieli twierdząco na pytanie, poproszono ich o wskazanie, jakie to były zachowania.

Najczęściej wybierano: „wyłudzenie pieniędzy” - 21%, a także „podszywanie się” - 10%, „wyzywanie/wulgaryzmy stosowane wobec mojej osoby” - 7%, „ośmieszanie/poniżanie” - 7%, „rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów” - 6%, „grożenie/straszenie” - 4%, „włamania/kradzież kont” - 4% oraz „szantażowanie” - 2%.

12. Czy zdarzyło się Panu/i stosować kiedykolwiek, którejs z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?

Można wybrać kilka odpowiedzi.

wyzywanie/wulgaryzmy stosowane wobec innych osób: 4% (4)

podszywanie się: 6% (6)

rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów: 3% (3)

ośmieszanie/poniżanie: 4% (4)

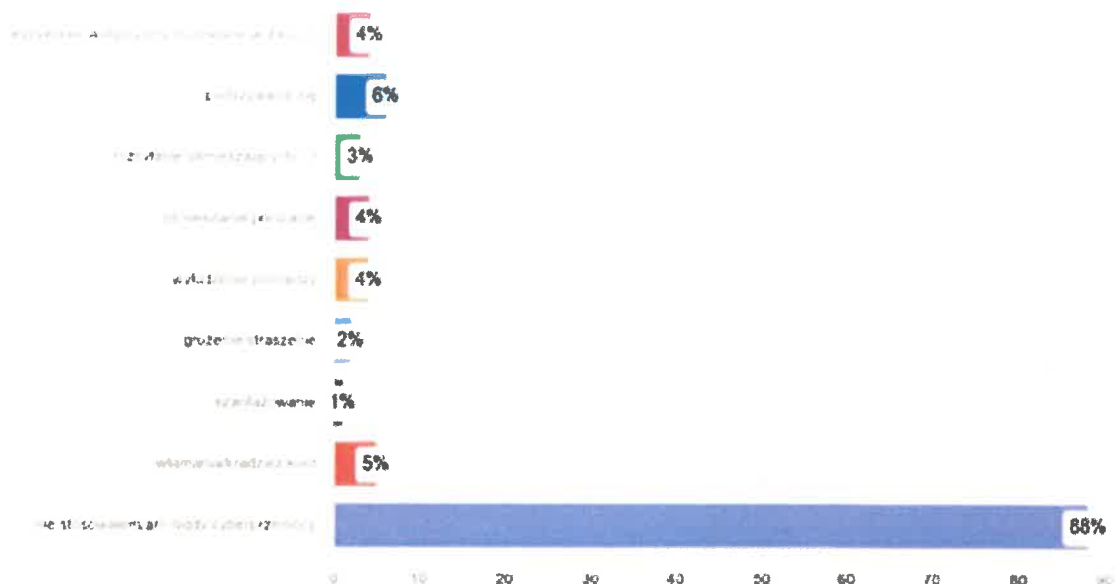
wyłudzenie pieniędzy: 4% (4)

grożenie/straszenie: 2% (2)

szantażowanie: 1% (1)

włamania/kradzież kont: 5% (5)

nie stosowałem/am nigdy cyberprzemocy: 88% (88)

Następnie ankietowanych poproszono o wskazanie form cyberprzemocy, które zdarzyło im się stosować

wobec innych osób. Najczęściej mieszkańcy nie stosowali żadnych form cyberprzemocy wobec innych (88%). Jednak niektórzy wskazywali na: „podsywanie się” - 6% badanych, „włamania/kradzież kont” - 5% mieszkańców, czy też „wyzywanie/wulgaryzmy stosowane wobec innych osób” - 4% osób, „ośmieszanie/poniżanie” - 4% respondentów, „wyłudzenie pieniędzy” - 4% ankietowanych, „rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów” - 3% respondentów, „groźenie/straszenie” - 2% osób oraz „szantażowanie” - 1% respondentów.

PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Przemoc w społeczności: 15% respondentów zna osoby w swoim otoczeniu, które doświadczają przemocy domowej. Wynik ten podkreśla istnienie problemu, który wymaga aktywnych działań edukacyjnych oraz wspierających.

Doświadczenia osobiste związane z przemocą: Większość mieszkańców (72%) zadeklarowała, że nigdy nie doświadczyła żadnej formy przemocy. Jednakże 19% wskazało na doświadczenie przemocy ponad 12 miesięcy temu, 4% w ciągu ostatnich 12 miesięcy, a 5% w ciągu ostatnich 30 dni.

Rodzaje przemocy: Najczęściej wskazywane formy przemocy to: przemoc psychiczna (60,71%), przemoc fizyczna (42,86%), mobbing (25%), przemoc ekonomiczna (10,71%), przemoc seksualna i zaniedbanie (po 7,14%).

Osoby stosujące przemoc: Najczęściej wskazywane osoby stosujące przemoc to: mąż/zona (21,43%), ojciec/opiekun (17,86%), współpracownicy (17,86%), obce osoby (25%). To pokazuje, że przemoc dotyczy zarówno relacji rodzinnych, jak i społecznych.

Zachowania związane z przemocą wobec innych: 93% mieszkańców zadeklarowało, że nigdy nie stosowało przemocy wobec innych. Natomiast 7% wskazało na różne formy przemocy, w tym fizyczną (71,43%) i psychiczną (57,14%). Przemoc była najczęściej stosowana wobec obcych osób (42,86%) oraz dzieci (42,86%).

Zależności między przemocą a substancjami psychoaktywnymi: Spośród osób stosujących przemoc, 28,57% wskazało, że było pod wpływem alkoholu lub narkotyków, a 14,29% pod wpływem dopalaczy. Dane te podkreślają znaczenie edukacji na temat wpływu substancji psychoaktywnych na agresywne zachowania.

Cyberprzemoc: 62% respondentów wskazało, że nigdy nie doświadczyło cyberprzemocy. Najczęściej wymieniane formy to wyłudzenie pieniędzy (21%), podszywanie się (10%), oraz wyzywanie i poniżanie (po 7%). Warto zauważyć, że 88% mieszkańców zadeklarowało, iż nigdy nie stosowali cyberprzemocy wobec innych.

Akceptacja przemocy: Zdecydowana większość ankietowanych (67%) uważa, że nie ma okoliczności usprawiedliwiających przemoc. Jednakże 15% deklaruje, że istnieją takie sytuacje, co pokazuje potrzebę zwiększenia świadomości społecznej.

Problem przemocy z perspektywy uczniów klas 4-6

Przyczyny przemocy: Najczęściej wskazywane przyczyny to uzależnienia od alkoholu/narkotyków (86,3%) oraz wpływ mediów elektronicznych (60,27%).

Doświadczenie przemocy: 19,18% uczniów doświadczyło przemocy, głównie w szkole od rówieśników (57,14%). –

Rodzaje przemocy: Przemoc fizyczna (71,43%) i psychiczna (42,86%) są najbardziej powszechne.

Problem przemocy z perspektywy uczniów klas 7-8

Przyczyny przemocy: Uczniowie najczęściej wskazują uzależnienia od alkoholu/narkotyków (72,73%) i problemy rodzinne (57,58%) jako główne przyczyny przemocy wśród młodzieży.

Doświadczenie przemocy: 15,15% uczniów doświadczyło przemocy, głównie od kolegów ze szkoły (40%). –

Rodzaje przemocy: Najczęściej doświadczane formy to przemoc werbalna (80%) i fizyczna (40%).

Problem przemocy: najczęstsze rodzaje przemocy: Przemoc psychiczna (100%) oraz fizyczna (68,42%) dominują w zgłoszeniach.

Grupy szczególnie narażone: Kobiety (84,21%) i nieletni (78,95%) są najczęściej ofiarami przemocy, co podkreśla ich szczególną podatność na negatywne skutki społeczne.

Na podstawie wykonanej diagnozy można stwierdzić, iż w Gminie Ciasna konieczna jest realizacja następujących działań, tj.:

1. Działania profilaktyczne na terenie Gminy Ciasna powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny się one ograniczać jedynie do środowiska szkoły - uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty.
2. Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie Gminy Ciasna, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemu przemocy domowej zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucji.
3. Należy prowadzić działania edukacyjne, których celem jest upowszechnianie wiedzy odnośnie problemu przemocy domowej, w tym jej form oraz sposobów radzenia sobie z problemem.
4. Rekomenduje się zwracanie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemocy domowej. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z występowaniem przemocy domowej na poziomie rodziny, jak i społeczności lokalnej.
5. Prowadzenie kampanii społecznych zachęcające do reagowania na przemoc oraz nawiązanie współpracy z służbą zdrowia w celu usprawnienia procedury "Niebieskiej Karty".
6. Prowadzenie warsztatów lub akcji informacyjnych skierowanych do rodziców, które mogłyby uświadomić różnice między przemocą domową a konfliktem rodzinnym oraz nauczyć rozpoznawać sygnały świadczące o występowaniu przemocy domowej.
7. Prowadzenie szkoleń dla rodziców, które obejmowałyby następujące zagadnienia: organizacja czasu, podział obowiązków, rozwój emocjonalny dziecka oraz sposoby skutecznej komunikacji.
8. Prowadzenie warsztatów dla dzieci i młodzieży w ramach przeciwdziałania przemocy domowej, agresji oraz rozwiązywaniu konfliktów między uczniami, działania edukacyjne zwiększające świadomość problematyki zagrożeń cyfrowych.

9. Szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury "Niebieskiej Karty" w szkole.

Jedną z kluczowych instytucji świadczących pomoc dla rodzin z problemem przemocy domowej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciasnej oraz funkcjonujący w jego ramach Gminny Zespół Interdyscyplinarny. W pracy na rzecz rodzin doświadczających przemocy domowej pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej współpracują m.in. z instytucjami i służbami takimi jak: Policja, Prokuratura, Sąd Rejonowy - kuratorzy, służba zdrowia, oświata.

Analiza SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT, która polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w danej sferze, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.. Analiza SWOT wyznaczyła szanse, które odpowiednio wykorzystane staną się zarówno impulsem do rozwoju jak i osłabiają czynniki zewnętrzne negatywne oraz zagrożenia, czyli wszystko to, co stwarza bariery i przeszkody w przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Mocne strony	Słabe strony
• Posiadanie specjalistycznej kadry • Gotowość do współpracy i wymiany doświadczeń przez członków ZI w Ciasnej • Znajomość środowiska lokalnego przez pracowników socjalnych, • Znajomość zagrożeń wynikających z patologii społecznych, w tym z przemocy domowej • Współpraca służb ,na terenie Gminy Ciasna • Organizowanie i uczestniczenie w szkoleniach przedstawicieli służb społecznych działających w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Ciasna	• Brak mieszkań socjalnych, chronionych dla osób doświadczających przemocy • Brak punktu wsparcia psychiatry, terapeuty uzależnień, psychologa dziecięcego, prawnika • Małe zaangażowanie społeczności lokalnej, • Strach ze strony ofiar przemocy przed opinią społeczną i agresją ze strony innych,

• Odseparowywanie sprawców przemocy od ofiar • Otwartość i chęć współpracy specjalistów, • Skuteczny przepływ informacji i właściwej koordynacji działań instytucji na rzecz rodzin zagrożonych przemocą domową. • Różnorodność informatorów, ulotek dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla ofiar jak i dla sprawców przemocy w rodzinie, • Kampanie społeczne, krajowe, wojewódzkie, powiatowe, i gminne, • Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, • Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny, w której występuje przemoc, • Wypracowanie procedury postępowania w zakresie przeciwdziałania przemocy	• Niedostateczna wiedza społeczności lokalnej dotyczącej możliwości uzyskania pomocy ze strony odpowiednich instytucji pomocowych • Stereotypy związane z postrzeganiem zjawiska przemocy domowej • Brak grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej • Zbyt duża liczba zadań spoczywających na pracownikach socjalnych GOPS i dzielnicowych KP uniemożliwiająca skuteczną pracę socjalną z rodzinami • Niewystarczająca ilość psychologów w szkołach, przedszkolach do udzielania specjalistycznego wsparcia dzieciom doświadczającym przemocy domowej. • Brak punktu konsultacyjnego (dla ofiar przemocy w rodzinie, dla osób współuzależnionych, punktu dla osób uzależnionych od alkoholu, • Niewielka realizacja przez podmioty ochrony zdrowia przepisów dotyczących procedury „Niebieskie Karty”. • Brak w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy. • Długi okres oczekiwania na skorzystanie z terapii uzależnień, usług specjalistów.
---	--

Szanse	Zagrożenia
• wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy	• silne mity i stereotypy społeczne, które powodują ukrywanie zjawiska przemocy domowej oraz opór przed poszukiwaniem pomocy i niechęć we współpracy,

• zacieśnienie współpracy instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej • szkolenia i superwizje dla osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy domowej • Wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych do systemów wsparcia oraz informacji. • Zmiany w przepisach prawnych umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy osobom/rodzinom zagrożonych problemem przemocy.	• bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo wychowawczych oraz rozwiązywaniu swoich problemów, • Bierność świadków przemocy domowej • Przewlekłość postępowania karnego o znęcanie się nad rodziną, niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów, częste orzekanie kar w zawieszeniu.
--	--

ROZDZIAŁ VI

1. CELE PROGRAMU

OGRANICZENIE ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ ZWIĘKSZENIE SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ POMOCOWYCH I INTERWENCYJNYCH NA TERENIE GMINY CIASNA.

Cele szczegółowe:

1. Wzmocnienie systemu pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej.
2. Zwiększenie skuteczności działań służb interwencyjnych i pomocowych.
3. Podnoszenie świadomości społecznej na temat przemocy domowej.
4. Rozwijanie i wspieranie systemu profilaktyki oraz działań edukacyjnych.
5. Wsparcie dla osób stosujących przemoc domową w zmianie postaw i zachowań.

Grupy docelowe

- Osoby doświadczające przemocy domowej (w tym dzieci, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami),
- Osoby stosujące przemoc domową,
- Środowisko lokalne: mieszkańcy, kadra oświatowa, pracownicy ochrony zdrowia, policji, GOPS, GKRPA.

2. DZIAŁANIA W RAMACH PROGRAMU

1. Pomoc osobom doświadczającym przemocy

- Działania interwencyjne w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
- Udzielanie porad prawnych, psychologicznych i socjalnych,
- Zapewnienie dostępu do miejsc czasowego pobytu (np. schroniska, hostele),
- Tworzenie planów pomocy indywidualnej.

2. Praca ze sprawcami przemocy

- Kierowanie na programy korekcyjno-edukacyjne,
- Motywowanie do zmiany zachowań przemocowych,
- Monitorowanie postępów uczestników programów.

3. Działania edukacyjne i profilaktyczne

- Szkolenia dla kadry pedagogicznej, pracowników GOPS, GKRPA, Policji, ochrony zdrowia
- Kampanie społeczne i informacyjne,
- Warsztaty dla dzieci i młodzieży nt. rozwiązywania konfliktów bez przemocy,
- Publikacja materiałów edukacyjnych (ulotki, plakaty, broszury).

3. REALIZATORZY PROGRAMU

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciasnej,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Ciasnej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ciasnej,
- Komenda Powiatowa Policji w Lublińcu,
- Placówki oświatowe w Gminie Ciasna,
- Podmioty lecznicze na terenie Gminy Ciasna,
- Sąd Rejonowy w Lublińcu
- Prokuratura Rejonowa w Lublińcu
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu

ROZDZIAŁ VII

1. MONITORING

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Realizacja zapisów programu będzie systematycznie monitorowana. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań, rozwijanie programu w przyszłości. Monitorowanie programu będzie prowadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciasnej na podstawie informacji gromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny i uzyskiwanych od realizatorów programu.

2. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.

Finansowanie realizacji zadań programu będzie dokonywane ze środków własnych gminy oraz dotacji uzyskanych z budżetu państwa przyznawanych corocznie na obsługę zespołów interdyscyplinarnych oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł np. funduszy unijnych.

3. ZAKOŃCZENIE

Problem przemocy domowej może pojawić się w życiu każdego człowieka, bez względu na wiek, płeć, poziom wykształcenia czy status materialny. Żaden człowiek nie może być jednak na nią skazany. Z przemocy można wyjść, trzeba tylko przerwać milczenie, zwrócić się po pomoc do specjalistów i konsekwentnie realizować opracowaną wspólnie z nimi strategię powrotu do normalnego życia.

Efektywność działań na rzecz osób doświadczających przemocy jest przejawem współpracy instytucji, którym bliska jest problematyka przemocy domowej. Realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Ciasna na lata 2025-2030 przyświecać będzie potrzeba pełnego zaangażowania i współpracy wszystkich instytucji, których efektem będzie podejmowanie oddziaływań zarówno na osobę doznającą, jak i stosującą przemoc.

Niniejszy Program jest dokumentem otwartym, którego uzupełnienie i poszerzenie o nowe cele i zadania jest możliwe w każdym czasie i miejscu o ile okaże się to konieczne i celowe.

